

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 115/2018-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Rojčekom, Sládkovičova 9, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 334/2013 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 313/2002) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 334/2013 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktorú j e jej Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 325,42 € (slovom trisťdvašesť eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Milana Rojčka v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 115/2018-8 z 12. apríla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 334/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej účastníčkou napadnutého konania, ktoré sa začalo 14. marca 2001 podaním žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. S'ťažovateľka v s'ťažnosti uvádza priebeh úkonov súdu, ako aj účastníkov konania, z ktorého vyplýva, že v konaní síce boli vykonávané

úkony, avšak neboli efektívne. Napadnuté konanie trvá 17 rokov, no vo veci stále nebolo rozhodnuté. Takýto stav trvá napriek tomu, že nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 672/2014-45 bolo konštatované, že v napadnutom konaní dochádza k priet'ahom a okresnému súdu bolo uložené konať bez priet'ahov a s'ťažovateľke bola priznaná suma 1 000 € z titulu finančného zadost'učinenia.

3. Vzhľadom na uvedené s'ťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov a zároveň aby jej bolo priznané zo strany okresného súdu finančné zadost'učinenie v sume 6 000 €. Požadované finančné zadost'učinenie s'ťažovateľka odôvodnila neprimeranou dĺžkou konania, z toho plynúceho psychického napätia a pocitov sklamaní z neprimeranej dĺžky konania. Zdĺhavý postup konania spôsobil, že s'ťažovateľka nadobudla presvedčenie, že okresný súd v skutočnosti nemá záujem poskytnúť jej právam zákonnú ochranu. S'ťažovateľka tiež požaduje, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42 €.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k s'ťažnosti vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla chronológiu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní. Z vyjadrenia konajúceho sudcu ďalej vyplýva:

„... súd viackrát rozhodoval o pripustení ďalších účastníkov do konania, o zámene účastníkov a o zmene žalobného návrhu a aj keď po právnej stránke sa vec nejaví byť zložitou, určitá zložitosť je v skutkovom stave veci a v neustálom menení sa účastníkov konania v dôsledku ich úmrtia a pod.“

5. Súčasne podpredsedníčka okresného súdu oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd rozhodol o s'ťažnosti bez ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd preto so súhlasom oboch účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa

rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Všeobecne je štát povinný usporiadať svoj justičný systém tak, aby súdy mohli každému zaručiť právo, aby o jeho záležitostiach týkajúcich sa práv a záväzkov bolo právoplatne rozhodnuté v primeranej lehote.

13. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods. 1 OSP).

14. Iba prietahy pričítateľné štátu môžu viesť ku konštatovaniu prekročenia primeranej lehoty. Aj v právnom štáte, v ktorom platí dispozičná zásada pre postup účastníka konania, nezbavuje súd povinnosti zaistiť urýchlené prejednanie a najmä skončenie veci.

15. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie

účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

16.1 Predmetom konania na okresnom súde je konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Ide o štandardnú vec tvoriacu súčasť občianskoprávnej agendy súdov. Hoci možno súhlasiť s tým, že daná vec je zložitá ako obsahlosťou spisu, tak aj počtom účastníkov a ich vzájomných väzieb, nemožno ju však hodnotiť ako extrémne zložitú.

16.2 Ústavný súd ďalej posudzoval správanie sťažovateľky z hľadiska vplyvu na priebeh konania. Ústavný súd nezistil v postupe či správaní sťažovateľky žiadne skutočnosti, ktoré by jej bolo potrebné pripísať na ťarchu. Ani podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení nenamietala správanie sťažovateľky ako dôvod celkovej dĺžky napadnutého konania.

16.3 Napokon posúdil ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných prietahov samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Konanie sa začalo 13. marca 2001 podaním žaloby na Okresnom súde Čadca a od 15. marca 2006 sa koná na Okresnom súde Žilina. Vzhľadom na extrémnu dĺžku konania, na ktorej sa podieľal aj chybný, nesústredený postup konajúceho sudcu – a to aj po náleze ústavného súdu – nepovažoval ústavný súd za potrebné podrobnejšie skúmať jednotlivé procesné úkony okresného súdu, pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať takú dlhú dobu.

17. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v označenom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Postup okresného súdu v tomto konaní už bol posúdený ústavným súdom pri rozhodovaní o sťažnosti podanej sťažovateľkou. Výsledkom posúdenia bol nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 672/2014 zo 14. januára 2015, v ktorom ústavný súd konštatoval

porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

19. Sťažovateľka aj v tejto sťažnosti požaduje, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie, a to v sume 6 000 €, ktorú odôvodnila tým, že právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, jej spôsobila materiálnu, ale aj nemateriálnu ujmu. Sťažovateľka je účastníčkou neprimerane dlhého konania, má obavy o ochranu svojich práv, pociťuje dlhodobo psychické napätie, ako aj pocit sklamaní z neprimeranej dĺžky konania. Po toľkých rokoch konania priet'ahy v konaní vyvolávajú pocit nespravodlivosti, krivdy a sklamaní. Sťažovateľke vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania nebola zo strany okresného súdu poskytnutá potrebná ochrana.

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a na neho nadväzujúceho § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa čl. 127 ods. 1 ústavy porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

21. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

23. Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (doba priet'ahov na okresnom súde, dĺžka napadnutého konania, ako aj jeho význam) považoval ústavný súd priznanie sumy 2 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu sťažovateľky nevyhovel.

24. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

25. Sťažovateľka uplatnila v petite sťažnosti úhradu trov konania spolu v sume 325,42 €. Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) uskutočnené v roku 2018. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 € a hodnota režijného paušálu je 9,21 €. Trovy konania tak predstavujú v takomto prípade 325,42 €. Ústavný súd preto v súlade s § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde priznal ich náhradu sťažovateľke v celej požadovanej výške.

26. Okresný súd je povinný zaplatiť túto sumu na účet právneho zástupcu sťažovateľky JUDr. Milana Rojčeka podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP (bod 3 výroku rozhodnutia).

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018

